

© David Ruano / fotomuntatge Bisdixit

l'estranger

d'Albert Camus

adaptació **Carles Alfaro i Rodolf Sirera**

direcció **Carles Alfaro**

EL CANAL (Factoria Coma Cros) – 12 i 13 d'abril del 2013
Teatre Lliure Gràcia – del 18 d'abril al 12 de maig del 2013

L'estranger

d'**Albert Camus** adaptació **Carles Alfaro** i **Rodolf Sirera**
direcció **Carles Alfaro**

intèrprets **Ferran Carvajal** i **Francesc Orella**

veus en off **Andreu Benito** / **Carles Martínez** / **Xicu Masó** / **Vicenta Ndongo**

traducció del francès **Rodolf Sirera** / adaptació **Carles Alfaro** i **Rodolf Sirera** /
escenografia i il·luminació **Carles Alfaro** / vestuari **María Araujo** / caracterització **Toni Santos** /
espai sonor **José Antonio Gutiérrez** / so **Roc Mateu** / audiovisuals **Martín Elena**

ajudant de direcció **Paula Mariscal** / ajudant d'escenografia **María de Frutos** /
coordinació tècnica **Jaume Ventura** / alumna en pràctiques del Màster Oficial
Interuniversitari d'Estudis Teatral **Miriam Lleó** / producció executiva **Nati Sarriá** /
direcció de producció **Josep Domènech**

construcció escenografia **Castells i Planas**

coproducció **Teatre Lliure** i **EL CANAL Centre d'Arts Escèniques Salt/Girona**

agraïments **Andreu Benito, Carles Martínez Xicu Masó i Vicenta Ndongo**

espectacle en català

a partir de ***L'Étranger*** d'**Albert Camus** © Éditions Gallimard per l'obra original

durada aproximada **1h. 30' sense pausa**

el 28/04 col·loqui amb la companyia després de la funció / **30/04** a les 17h. funció
escolar de tarda / **espectacle recomanat pel Servei Educatiu del Teatre Lliure**

horaris EL CANAL a les 21h.

horaris Teatre Lliure de dimarts a divendres a les 20:30h. / dissabte a les 21h. / diumenge a
les 18h.

preus: EL CANAL 28€

Teatre Lliure 28€ / 19,05€ dimecres (dia de l'espectador) / 23,55€ amb descompte
(excepte el dia de l'espectador)

venda d'entrades per internet EL CANAL www.teatredesalt.net
Teatre Lliure www.teatrelliure.cat

Carles Alfaro i Rodolf Sirera tornen a aliar-se tal com ja ho van fer l'any 2002 quan van posar en escena una magnífica versió de *La caiguda* d'Albert Camus, protagonitzada per Francesc Orella. En aquesta ocasió, Alfaro i Sirera han abordat l'adaptació de *L'estranger*, també de l'escriptor francès nascut a Algèria, Premi Nobel de Literatura 1957.

Meursault ha comès un crim absurd, mata un àrab d'un tret; al qual, després d'una pausa, segueixen uns altres quatre. El protagonista s'esforça per recordar un passat que simbolitza la vida que ha perdut en cometre el crim.

Carles Alfaro explica que en la seva posada en escena vol esbrinar "com l'ús de la paraula aconseguix fer-nos creure que realment estem immersos al cap d'un individu, com aconseguix endinsar-nos dins el pensament per saber què va passar durant la pausa entre el primer tret i els altres quatre".

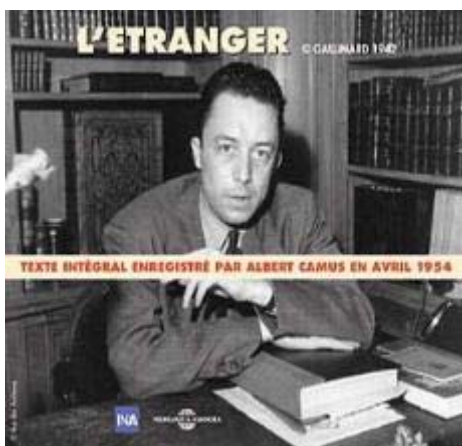

L'estranger (*L'Étranger*, 1942) és la primera novel·la publicada per Camus, i està considerada la peça fundacional de l'existencialisme. Escrita en primera persona, narra la vida del seu protagonista, Meursault, des de la mort de la seva mare fins a la pròpia; és ell mateix l'estrany (l'estranger). Se sent diferent a les persones amb les quals es creua perquè ha perdut la il·lusió. Se sent buit, passiu indiferent i sense capacitat per participar veritablement en la comunitat.

Meursault, per tant, s'enfronta amb indiferència a una sèrie de situacions que el conduiran subtilment al desastre. Una deixadesa que sembla que només és capaç de superar momentàniament amb la contemplació fugaç del cos i el somriure de Marie, que apareix cada vegada com una flor estiuenca enmig de la mediocritat i la grisor.

Meursault, el protagonista de la novel·la, comet un crim absurd i, tot i no sentir-se'n responsable, no mostra cap sentiment de llàstima o penediment ni fa res per evitar la seva execució. La passivitat i l'escepticisme caracteritzen el seu comportament davant "*la tendra indiferència del món*" i d'una societat que no busca la veritat. Meursault encarna el sentiment d'apatia del ciutadà europeu d'entreguerres, que no controla ni entén el seu destí.

El senyor Meursault no és capaç de connectar, afrontar i veritablement expressar les seves emocions, ni el dol per la mort de la seva mare ni la follia de l'enamorament amb la seva xicota. No cuida, ni tan sols és conscient de tenir la seva vida interior, ni es permet cap mena de transcendència. Així, es mou com un esperit que flota a l'atzar entre les altres persones, sense sentir que és vist ni que pot arribar fins a elles. Potser són persones igualment soles i desorientades que, com ell, passen amb un somriure. Sent que no pot controlar la seva vida i, fins i tot, que ningú pot aspirar a fer-ho, i així les petites foteses el van abocant a poc a poc a l'autodestrucció. Se sent massa petit, massa dèbil, completament insignificant, enfront del món en què es mou, la seva pròpia vida personal i la societat, en la qual no pot intervenir veritablement.

El 7 i 8 d'abril del 1954 Camus va enregistrar íntegrament la novel·la per la seva radiodifusió.

El 1956, la BBC en va emetre també per ràdio una versió amb llibret de l'autor i música de Robert Gerhard.

per escoltar http://www.audio-archives.com/en/catalogue/fiches/e_Enreg-historiques_552.htm

Adaptar per a l'escena *L'estranger* d'Albert Camus

“El President m’ha dit, d’una manera estranya, que, en una plaça pública i en nom del poble francès, em tallarien el cap”. Sembla que el pare de Camus, que va morir quan ell era encara molt petit, era partidari de la pena de mort fins que va presenciar una execució a la guillotina, fet que el va deixar pregonament afectat.

Meursault, el protagonista de *L'Étranger*, la primera novel·la de Camus, escrita el 1942, en plena Segona Guerra Mundial, quan l'autor s'ha traslladat ja a París des de la seva Algèria natal, i on participarà activament en la Resistència, comet un crim incomprensible: mata un àrab a sang freda després d'un incident en el qual només està indirectament implicat. Però allò que portarà Meursault a la guillotina no serà aquest crim concret –en tot cas, el crim serà *el pretext legal*– sinó la seva indiferència davant la vida, la seva incapacitat d'integrar-se i d'assumir el codi de valors i els models de comportament d'una societat en la qual es veu inclòs sense que ningú no li hagi demanat el seu parer ni la seva conformitat. I és cert que Meursault podria rebel·lar-se contra aquest estat de coses. Però rebel·lar-se significaria, al capdavall, actuar, prendre partit.

I és que Meursault mai no actua per pròpia voluntat, si exceptuem, és clar, quan mata l'àrab d'un tret; un tret al qual, després d'una pausa, en segueixen altres quatre. Es deixa portar amb la seva mare, a qui interna a un asil, i davant la seva mort, el seu enterrament, a les primeres pàgines de la novel·la, és incapaç de manifestar cap sentiment, i ni tan sols *sentir-lo*. Això serà el principal motivador de la seva condemna (l'acusador deia que, en realitat, “jo no en tenia, d'ànima”). I es deixa portar també quan Marie, li pregunta si l'estima i si es casaria amb ella. No, no l'estima, però que, si ho desitja, es casarà, perquè, al cap i a la fi, “és un fet que no té cap importància”.

Va ser el sol, potser, la calor d'aquell dia d'estiu; Meursault no solament no troba cap explicació al crim: ni tan sols la busca. Les coses s'han esdevingut així, no hi ha res més a dir. Res més a fer. La contradicció –una contradicció terrible– és que, a la fi, a força de tractar d'evitar qualsevol actitud que el significués, que l'individualitzés, Meursault s'acabarà significant: “Perquè tot sigui consumat, perquè jo em senti menys sol, només em resta desitjar que hi hagi molts espectadors el dia de la meva execució, i que m'acullin amb crits d'odi”.

De la mateixa manera que Meursault, amb voluntat d'entomòleg, observa el món que l'envolta, hem sotmès aquest món reelaborat per l'autor –la novel·la–

a una anàlisi minuciosa, gairebé científica, que ens ha ajudat força a l'hora d'intentar adaptar-la al teatre. Han estat molts els camins que hem explorat per tal de dur a terme aquesta conversió, la principal dificultat de la qual era transmetre, només amb la paraula, la percepció que realment ens hem endinsat pel pensament del personatge. Però després de molts mesos de treball, i definitivament captivats pel llenguatge, aparentment senzill, aparentment transparent, de Camus, però ple de misteriosa substància, podem dir que, fins i tot ara, aquest *Estranger* és una proposta en construcció, que s'ha estat experimentant en cada assaig, davant els nostres dubtes i les nostres incerteses, i que continuarà experimentant-se i construint-se en cada representació, amb el contacte amb el públic. Perquè, al capdavall, aquesta història d'estrangers, d'*estrany*s al que els envolta, ens afecta a tots per igual, sigui quin sigui el nostre lloc de naixement, sigui quina sigui la nostra època.

Carles Alfaro / Rodolf Sirera

Camus i el teatre

El teatre va ser la gran passió d'Albert Camus. Des dels primers anys a la facultat de Filosofia i Lletres va mostrar un interès per l'escena, va trobar en el teatre una forma directa de comunicar idees i d'entrar en contacte amb el poble. Va ser en aquella època que, amb altres estudiants, va fundar el grup Théâtre du Travail i més tard L'Equipe amb els quals va representar la seva primera obra, un text dramàtic titulat *Révolte dans les Asturies*, inspirat en les revoltes dels miners asturians. Tenia 22 anys. L'interès literari d'aquesta peça és encara feble, però ja contenia l'embrió dels temes i les formes que el van consolidar com a un gran dramaturg amb *Calígula* (1942), el seu gran èxit teatral.

Després d'aquesta peça va escriure *Le Malentendu*, *L'État de Siège*, *Les Justes* i una sèrie d'adaptacions, d'entre les quals destaquen *La devoción a la cruz* de Calderón de la Barca, *Les Esprits* de Pierre de Larivey, *El caballero de Olmedo* de Lope de Vega, i també altres versions de les novel·les *Les Démons* i *Les frères Karamazov*, de Dovstoievski, i *Rèquiem per una monja* de Faulkner. Totes aquestes obres retraten Albert Camus com a un dramaturg intel·lectual, i en totes elles es pot analitzar com porta a la pràctica la seva concepció del teatre i la seva utilització com a mitjà per provocar debat, un teatre sobre la racionalitat de l'individu. És per això que Camus va portar a escena els grans temes que recorren la seva obra narrativa, assagística i periodística, derivats d'una gran preocupació per la condició humana i el seu compromís amb la realitat immediata: la vida i la mort, que desemboquen amb l'absurd i la necessitat de revolució. Després d'una primera etapa molt sensible influenciada pel sol argelià i l'amor pel Mediterrani, Camus va canviar, una altra vegada, de registre i es va iniciar en un humanisme tràgic: el descobriment de l'absurd, que es veu clarament referenciat a *Calígula*, *L'Étranger* i *La Peste*.

El concepte teatral de Camus, com el de Corneille, Beckett, Racine i Marivaux és completament verbal, dipositen tota la confiança en la paraula parlada. La recerca de la tragèdia moderna no es perd en el naturalisme, sinó que insisteix en la paraula despullada i lacònica. El seu vigor en el verb escapa de fer una prosa pomposa. Sartre deia que el seu estil estava influenciat per Hemingway: "cada frase és un present", comentava quan parlava de les frases directes i successives. Tot i així, les seves preocupacions socials també delaten una compartida òrbita amb Arthur Miller.

Les seves obres són debats humans i, paradoxalment, eterns. Són un compromís vital i moral amb la humanitat, la solidaritat entre l'home i el seu teatre és una bona prova d'aquesta afirmació: "Tot i que humiliada, la carn és la meva única certesa. Només puc viure d'ella. La criatura és la meva pàtria. Per això he elegit aquest esforç absurd i infinit"

[extracte de l'article de Paz Lavín 'La vigència de Albert Camus', publicat a la revista *Letras Libres* (2003)].

Discurs d'Albert Camus al City Hall d'Estocolm

al banquet dels premis Nobel / 10 de desembre del 1957

Majestat, Senyora, Alteses Reials, Senyores, Senyors,

quan vaig rebre la distinció amb la qual la vostra lliure Acadèmia m'ha volgut honorar, la meva gratitud era tan profunda que vaig mesurar fins a quin punt aquesta recompensa superava els meus mèrits personals. Tothom, i amb més motiu tot artista, desitja ser reconegut. Jo també ho desitjo. Però no puc rebre la vostra decisió sense comparar el seu ressò amb allò que realment sóc. ¿Com un home gairebé jove, ric només de dubtes i d'una obra encara embastada, habituat a viure en la soledat de la feina o en els retirs de l'amistat, no s'hauria assabentat amb una mena de pànic d'una decisió que el portava, de cop, sol i reduït a ell mateix, al centre d'una llum crua? ¿I amb quin delit podia rebre aquest honor quan, a Europa, altres escriptors, d'entre els més grans, són reduïts al silenci, i a la mateixa època que la seva terra natal coneix una dissort incessant?

Jo he conegut aquest desarrelament i aquest trasbals interior. Per retrobar la pau, m'ha calgut, en resum, posar-me en regla amb una sort massa generosa. I, perquè no em podia igualar amb ella recolzant-me només en els meus mèrits, només he trobat per ajudar-me allò que m'ha sostingut durant tota la vida, i en les circumstàncies més contràries: la meva idea de l'art i del paper de l'escriptor. Permeteu-me només que, amb un sentiment de reconeixença i d'amistat, us digui, tan senzillament com pugui, quina idea és.

Personalment, no puc viure sense el meu art. Però no he posat mai aquest art per damunt de tot. M'és necessari el contrari: que no se separa de ningú i em permet viure, tal com sóc, al nivell de tothom. L'art no és, als meus ulls, un plaer solitari. És un mitjà per emocionar el major nombre d'éssers humans oferint-los una imatge privilegiada dels patiments i de les alegries comunes. Obliga l'artista, doncs, a no separar-se: el sotmet a la veritat més humil i més universal. I qui, sovint, ha triat el seu destí d'artista perquè se sentia diferent aprèn ben aviat que només nodrirà el seu art, i la seva diferència, confessant la seva semblança amb tothom. L'artista es forja en aquest anar i venir perpetu d'ell als altres, a mig camí de la bellesa, de la qual no pot prescindir, i de la comunitat, de la qual no es pot desfer. Per això els veritables artistes no menyspreen res: s'obliguen a comprendre en lloc de jutjar. I si han de prendre algun partit en aquest món només pot ser el d'una societat en la qual, segons la la gran paraula de Nietzsche, ja no regnarà el jutge sinó el creador, sigui treballador o intel·lectual.

El paper de l'escriptor, alhora, no se separa de deures difícils. Per definició, avui no es pot posar al servei dels qui fan la història: és al servei dels qui la pateixen. O si no, aquí el teniu sol i privat del seu art. Totes les armades de la tirania amb els seus milions d'homes no el trauran de la soledat, fins i tot, i sobretot, si consent a seguir-li el pas. Però el silenci d'un pres desconegut, abandonat a les humiliacions a l'altra punta del món, és prou per retirar l'escriptor de l'exili, com a mínim cada vegada que, enmig dels privilegis de la llibertat, aconsegueix no oblidar aquest silenci i rellevar-lo per fer-lo ressonar a través de l'art.

Cap de nosaltres no és prou gran per una vocació semblant. Però en totes les circumstàncies de la seva vida, obscur o provisionalment cèlebre, llançat a les cadenes de la tirania o lliure durant un temps per expressar-se, l'escriptor pot retrobar el sentiment d'una comunitat viva que el justificarà, amb l'única condició que accepti, tant com pugui, les dues càrregues que formen la grandesa de la seva feina: el servei a la veritat i el servei a la llibertat. Perquè la seva vocació és reunir el màxim nombre possible d'éssers humans, no es pot acomodar a la mentida ni a la servitud que, allà on regnen, fan proliferar les solituds. Siguin quines siguin les nostres debilitats personals, la noblesa de la nostra feina s'arrelarà sempre en dos compromisos difícils de mantenir: el rebuig a mentir sobre el que sabem i la resistència a l'opressió.

Durant més de vint anys d'una història demencial, perdut sense socors, com tots els homes de la meua edat, en les convulsions d'uns temps, m'he sostingut així: gràcies al sentiment obscur que escriure era, avui, un honor perquè aquest acte imposava, i no només obligava a escriure. M'obligava particularment a portar amb tots els que vivien la mateixa història, tal com jo era i segons les meves forces, la desgràcia i l'esperança que compartíem. Aquests homes, nascuts al principi de la primera guerra mundial, que tenien vint anys quan es van instal·lar alhora el poder hitlerià i els primers processos revolucionaris, que van ser confrontats de seguida, per completar la seva educació, amb la guerra d'Espanya, amb la segona guerra mundial, amb l'univers concentracionari, amb l'Europa de la tortura i de les presons, avui han de criar els seus fills i crear les seves obres en un món amenaçat de destrucció nuclear. Ningú, suposo, no els pot demanar ser optimistes. I opino fins i tot que hem de comprendre, sense deixar de lluitar contra ells, l'error dels qui, per una llicitació de desesperació, han reivindicat el dret al deshonor i s'han llançat als nihilismes de l'època. Però ens queda que la major part de nosaltres, al meu país i a Europa, han refusat aquest nihilisme i han anat en busca d'una legitimitat. Els ha calgut forjar-se un

art de viure en temps de catàstrofe per néixer una segona vegada i lluitar tot seguit, a cara descoberta, contra l'instint de mort vigent a la nostra història. Cada generació, sens dubte, es creu destinada a refer el món. La meua sap però que no el referà pas. Però la seva tasca és potser més gran. Consisteix a impedir que el món es desfaci. Hereva d'una història corrompuda on es mesclen les revolucions caigudes, les tècniques convertides en follia, els déus morts i les ideologies extenuades, on poders mediocres poden avui destruir-ho tot però ja no saben convèncer, on la intel·ligència s'ha rebaixat fins a convertir-se en la serventa de l'odi i de l'opressió, aquesta generació, en ella mateixa i al seu voltant, ha hagut de restaurar, a partir només de les seves negacions, una mica d'allò que constitueix la dignitat de viure i de morir. Davant d'un món amenaçat de desintegració, on els nostres grans inquisidors corren el risc d'establir per sempre els reialmes de la mort, ella sap que, en una mena de cursa enfollida contra el rellotge, hauria de restaurar entre les nacions una pau que no sigui la de la servitud, reconciliar de nou feina i cultura i refer amb tots els ésser humans una arca de l'aliança. No és segur que pugui acomplir mai aquesta tasca immensa, però és segur que per tot el món sosté ja la seva doble aposta de veritat i de llibertat i, si s'escau, sap morir per ella sense odi. És aquesta generació qui mereix ser saludada i encoratjada pertot, allà on sigui, i sobretot allà on se sacrifica. És a ella, en tot cas, que, segur del vostre acord profund, voldria traslladar l'honor que m'acabeu de fer.

Alhora, després d'haver dit la noblesa de la feina d'escriure, jo hauria tornat a posar l'escriptor al seu lloc veritable: sense tenir altres títols que aquells que comparteix amb els seus companys de lluita, vulnerable però tossuda, injusta i apassionada de justícia; construint la seva obra sense vergonya ni orgull a la vista de tothom, dividida contínuament entre el dolor i la bellesa i destinada finalment a extreure del seu ésser doble les creacions que intenta edificar obstinadament dins el moviment destructor de la història. Qui, després d'això, podria esperar d'ell solucions ben acabades i morals belles? La veritat és misteriosa, fugissera, sempre per conquerir. La llibertat és perillosa, tant dura de viure com exaltant. Hem de caminar cap a aquestes dues fites, penosament però amb resolució, segurs d'entrada dels nostres defalliments en un camí tan llarg. Quin escriptor gosaria, des de llavors, en bona consciència, fer-se predicador de la virtut? Pel que fa a mi, he de dir un cop més que jo no sóc res de tot això. Jo no he pogut renunciar mai a la llum, a la felicitat de ser, a la vida lliure on he crescut. Però encara que aquesta nostàlgia explica molts dels meus errors i moltes de les meves faltes, m'ha ajudat sens dubte a comprendre millor la meua feina; m'ajuda encara a mantenir-me, cegament, prop de tots aquests

homes silenciosos que no suporten, arreu del món, la vida feta només del record o del retorn de felicitats lliures i breus.

Retornat així a allò que sóc realment, als meus límits, als meus deutes, i també a la meua fe difícil, em sento més lliure per mostrar-vos, per acabar, l'extensió i la generositat de la distinció que m'acabeu de concedir; més lliure per dir-vos també que voldria rebre-la com un homenatge retut a tots els qui, compartint el mateix combat, no n'han rebut cap privilegi sinó que han conegut per contra desgràcia i persecució. Em quedarà, doncs, agrair-vos-ho de tot cor i fer-vos públicament, com a testimoni personal de gratitud, la mateixa antiga promesa de fidelitat que cada artista veritable, cada dia, es fa a si mateix, en silenci.

(dins *Les Prix Nobel en 1957*, Ed. Göran Liljestrand, [Nobel Foundation], Estocolm, 1958.)

Albert Camus

(Mondovi, 1913 [Algèria] – entre Sens i Fontainebleau, 1960 [França])

Escriptor i filòsof, Premi Nobel de Literatura 1957, és amb Jean-Paul Sartre, un dels intel·lectuals més destacats de l'existencialisme i el creador de la Filosofia de l'absurd.

Neix a l'actual Dréan el 1913. L'any següent, la mort del seu pare, Lucien Camus, a la batalla del Marne empeny la seva mare a traslladar la família a Belcourt. El 1924, l'interès d'un professor de primària, Louis Germain, fa que Albert Camus rebi una beca per seguir estudis secundaris. El 1930, pateix els primers atacs de tuberculosi.

El 1932, fa les primeres col·laboracions a la revista Sud. El 1933, entra a estudiar filosofia a la Universitat d'Alger. El 1934, es casa amb Simone Hié, de qui se separarà l'any següent. Entre el 1935 i el 1937 milita al Partit Comunista.

Del 1936 al 1939 adapta i interpreta diverses peces amb el Théâtre du Travail, un grup que després s'anomenarà Théâtre de l'Équipe: *Le temps du mépris* d'A. Malraux, *Els baixos fons* de M. Gorki, *Le retour de l'enfant prodigue* d'A. Gide, *Les frères Karamazov* de F. Dostoievski en versió de J. Copeau.

El 1937 treballa en la seva primera novel·la, *La mort heureuse* (publicada pòstumament el 1970). El 1938 i 1939 publica diverses cròniques compromeses amb l'actualitat política al diari Alger Républicain. L'any següent fa de periodista també a París, Clermont-Ferrand i Lió i treballa en "tres absurds": *L'Étranger*, *Le mythe de Sisyphe* (novel·la i assaig respectivament, que es publicaran l'any següent) i *Caligula* (la seva peça teatral més coneguda, publicada el 1942 i que no s'estrenarà fins el 1945).

El 1941 es casa en segones núpcies amb Francine Faure, amb qui tindrà dos fills: Catherine i Jean. El 1943 coneix Jean-Paul Sartre i entra com a lector a l'editorial Gallimard. Es publiquen clandestinament les seves primeres *Lettres à un ami allemand*. El 1947 publica *La peste*, una novel·la amb què aconsegueix un gran reconeixement del públic. El 1949 estrena *Les Justes*.

El 1951 publica *L'homme révolté*; la polèmica que segueix aquest assaig fa que el 1952 trenqui amb l'esquerra comunista, amb Sartre i amb la seva revista, *Les temps modernes*. A partir del 1953 se centra en la seva obra teatral: tradueix i adapta *Les esprits* de Pierre de Larivey, *La devoción de la cruz* de Calderón de

la Barca i *Els posseïts* de F. Dostoievski. El 1954 publica *L'été* i viatja a Amsterdam, on concep la peça teatral *La chute* (que es publicarà dos anys després) poc abans que esclati la guerra d'Algèria. El 1955 estrena *Un cas intéressant*, adaptació d'una peça teatral de Dino Buzzati, i viatja a Grècia. Aquest any i el següent fa cròniques sobre la crisi algeriana per al diari L'Express, que el 1958 recollirà a *Actuelles III*. Intervé en la crisi, a més, fent una crida pública per a una treva civil que no obtindrà cap resultat. El mateix 1956 estrena amb èxit *Requiem pour une nonne*, una versió de l'obra de W. Faulkner. El 1957 publica *L'exil et le royaume* i les *Réflexions sur la guillotine*, un al·legat contra de la pena de mort; estrena una adaptació d'*El caballero de Olmedo*, de Lope de Vega i, a finals d'any, rep el Premi Nobel de Literatura. L'any següent publica *Discours de Suède*, dedicat al seu professor de primària, i pateix una depressió. El 1959 estrena *Els Posseïts* i engega un projecte per fundar la seva pròpia companyia teatral. Treballa també en *Le premier homme*, una novel·la autobiogràfica que quedarà inacabada i que publicarà pòstumament la seva filla el 1994.

Albert Camus mor als 45 anys en accident de cotxe, el 4 de gener de 1960, amb Michel Gallimard.

més informació

webcamus.free.fr

www.camus-society.com

nobelprize.org/literature/laureates/1957/index.html

http://classiques.uqac.ca/classiques/camus_albert/camus_albert.html

Rodolf Sirera

(València 1948)

Llicenciat en Història per la Universitat de València, on cursa també estudis de filologia espanyola, participa des de finals de la dècada dels seixanta en el moviment del teatre independent. Crea i dirigeix el grup Centre Experimental de Teatre, després El Rogle, fins la seva desaparició el 1976. Col·labora com a crític teatral a diferents publicacions periòdiques (Cartelera Turia, La Marina, Destino, Serra d'Or, Primer Acto, etc.)

El 1979 és nomenat codirector artístic del Teatre Principal de València, i el 1981, director dels Teatres de la Diputació (Teatre Principal, Sala Escalante, i festival Sagunt a Escena, que crea). El 1984 passa a dirigir el Servei de Música, Teatre i Cinematografia a la Conselleria de Cultura de la Generalitat Valenciana, lloc que ocupa fins el 1988.

Entre 1988 i 1990 publica novament articles sobre teatre i col·laboracions literàries, entre altres al setmanari El Temps i el diari Levante, tots dos de València. El 1990 torna al Teatre Principal de València en qualitat de Director Gerent, càrrec que exerceix fins a gener de 1993. El setembre d'aquest mateix any es reincorpora a l'administració autonòmica i és anomenat Cap del Servei de Promoció Cultural i Mitjans Audiovisuals a la Conselleria de Cultura, càrrec que ocupa fins a octubre de 1995.

Ha estat també, dues vegades (1987-88 i 1989-92), membre del Consell Rector de l'Institut Valencià d'Arts Escèniques, Cinematografia i Música (IVAECM), i entre 1985 i 1993 Conseller de Número de la Institució Valenciana d'Estudis i Investigació (IVEI). Al camp docent, ha estat professor visitant a la Universitat de Chicago (tardor de 1987) i, durant quatre anys (1990-93), professor associat de Literatura Espanyola a la Universitat de València. També ha estat, entre 2002 i 2006, codirector del Màster en guió de televisió a la Universitat Internacional Menéndez y Pelayo de València. Ha realitzat i publicat articles i treballs d'investigació sobre diversos dramaturgs, entre ells l'edició del teatre complet d'Eduard Escalante, en col·laboració amb Josep Lluís Sirera, i entre 2001 i 2011 ha estat Conseller de la Societat General d'Autors i Editors (SGAE).

Com a autor teatral ha escrit quaranta obres teatrals de diferents formats i extensions, gairebé totes publicades, algunes d'elles escrites en col·laboració amb el seu germà Josep Lluís. Ha obtingut nombrosos premis, entre els quals el Sanchis Guarner, Carlos Arniches, Ignasi Iglesias, Ciutat de Barcelona, Ciutat de València de la crítica, Ciutat de Granollers, Ciutat d'Alcoi, Premi Born de Teatre, Teatre Principal de Palma, Premi de Teatre de la Comunitat

Valenciana, i, quatre vegades, el premi Serra d'Or de la crítica. El 1997 la Generalitat de Catalunya li va atorgar el Premi Nacional de Teatre.

Té obres traduïdes al castellà, francès, anglès, italià, portuguès, polonès, eslovac, grec, hongarès, croata, búlgar, japonès i estonià, i estrenades en aquests idiomes. Ha realitzat també versions i traduït textos, entre altres d'Ibsen, Shakespeare, Pirandello, Txékhov, Bill Manhoff, Jerome Kilty, Jean Cocteau, Albert Camus i William Gibson. Algunes de les seves obres han estat també emeses per televisió i ell mateix treballa des de 1995 en aquest mitjà com a guionista, participant en sèries com la sitcom *Russafa 56* (Canal 9), les telenovel·les *Nissaga de poder* i *Laberint d'ombres* (TV3), la sèrie setmanal *La señora* (TVE-1), i ha dirigit l'equip de guió de les telenovel·les *Herència de sang* i *A flor de pell* (Canal 9) i *El Súper* (Tele 5). Posteriorment ha treballat a les sèries setmanals de TV3 *Temps de silenci* i *Setze dobles* (TV3), escrites conjuntament amb Enric Gomà i Gisela Pou, i *Mar de fons*, i la sèrie diària, en antena des de 2005, *Amar en tiempos revueltos* (TVE-1), el guió de la qual coordina. Ha participat també als guions de les minisèries *Flores para Belle*, *¿Quién mató a Hipólito Roldán?*, *Alta traición* i *La muerte a escena*, emeses totes quatre a TVE-1, i ha escrit el guió de tres llargmetratges, *A galopar*, *El verí del teatre*, basat en l'obra homònima i *Un pequeño accidente sin consecuencias* juntament amb Sergio Barrejón.

Entre els seus textos dramàtics destaquen *Plany en la mort d'Enric Ribera* (1972); *El brunzir de les abelles* (1975, en col·laboració amb Josep Lluís Sirera); *El verí del teatre* (1978); *Bloody Mary Show* (1979); *La primera de la classe* (1983); *Funció de gala* (1985); *Cavalls de mar* (1986, en col·laboració amb Josep Lluís Sirera); *Indian Summer* (1987), l'òpera *El triomf de Tirant* (1991), amb música d'Amand Blanquer i llibret escrit conjuntament amb Josep Lluís Sirera; *La caverna* (1993); *Maror* (1994); *Punt de fuga* (1999), *Silenci de negra* (2000) i *Benedicat* (2005), novament en col·laboració amb Josep Lluís Sirera, *La mirada de l'alquimista* (2002), finalista als Premis Nacionals de Literatura Dramàtica, *Raccord* (2004), i *Trio* (2012). La seva adaptació per al teatre de la novel·la d'Albert Camus *La caiguda*, posada en escena per Moma Teatre, va obtenir el premi Max Aub al millor text o versió als Premis de les Arts Escèniques de la Generalitat Valenciana 2003 i va ser nominada als Max del mateix any, guardó que va guanyar el 2006 per *Raccord*. L'any 2007 va guanyar novament el premi Max, amb motiu de la reposició d'*El verí del teatre*.

Carles Alfaro Hofmann

(València, 1960)

El 1982 participa com a actor en *El mito de Edipo Rey*, de Sòfocles, sent dirigit per Stavros Doufexis, amb la Companyia José Luis Gómez. El mateix any funda la companyia estable Moma Teatre a València, i estrena *El Knack*, d'Ann Jellicoe, dirigida per Martín Adjemián, i hi intervé com a actor i ajudant de direcció. L'any següent, el 1983, amb la mateixa companyia, dirigeix el seu primer muntatge i també hi actua: *El malalt imaginari*, de Molière.

Posteriorment es trasllada a Londres on, el 1985, després d'una perllongada estada d'estudi, es diploma com a director a The British Theatre Association For Directors And Drama Instructors. Aquest període conclourà a Oslo on participa com a ajudant de direcció a *Sueño de una noche de verano* de W. Shakespeare, dirigida per Franzisca Aarflot.

A partir de 1986 reprèn les seves iniciatives independents amb Moma Teatre. Intervé com a actor, director i dissenyador de l'espai escènic i la il·luminació a *El montaplatos* (1987) de H. Pinter; com a director, guionista i dissenyador de l'espai escènic i la il·luminació en *Cel enllà tot són vinyes* (1988), *Inèrcia* (1989) i *Basted* (1990); i com a dissenyador de l'espai escènic i la il·luminació a *La cantant calba* (1991) d'E. Ionesco, dirigida per Joaquín Hinojosa. Durant aquest mateix període participa com a actor a *V 36/39 Crònica civil* (1986), sent dirigit per Edison Valls amb Ananda Dansa.

Treballa com a director a *Entre els porcs* (1990) d'Athol Fugard, del Centre Dramàtic Generalitat Valenciana; *El cas Woyzeck*, de G. Büchner (1992) amb Moma Teatre, produccions de les quals també dissenya l'escenografia; *Quijote* (1991), de la Companyia Bambalina Titelles; i com a adjunt de direcció a *Lope de Aguirre, traïdor* (1992), de J. Sanchis Sinisterra, per al V Centenario, dirigit per José Luis Gómez. És adjunt de direcció a *La vida es sueño* (1988) de Calderón de la Barca, dirigida per Franzisca Aarflot a Oslo, i a *Una llamada para Pirandello* (1991) d'A. Tabucchi, una producció del Centro Dramático Nacional dirigida per Joaquín Hinojosa.

Dissenyava l'escenografia d'*El mussol i la gata* (1989) de Pavana - Centre Dramàtic Generalitat Valenciana. Col·labora en qualitat d'ajudant de direcció en *Poeta en Nueva York* (1986) de F. G. Lorca, dirigida i produïda per Joaquín Hinojosa. També hi col·labora en *Quimera y amor de don Perlimplín con Belisa en su jardín* (1990) de F. G. Lorca, dirigida i produïda per José Luis Gómez.

A partir dels anys 90 dirigeix i dissenya l'espai escènic i la il·luminació de nombrosos espectacles amb Moma Teatre: *Borja-Borgia*, de Manuel Vicent (1994); *Càndid*, coproduïda amb el Talleret de Salt (1995); *El muntaplats*, de

H. Pinter i *L'urinari* de Paco Sanguino (1996); *La lliçó* de Ionesco (1996) i *Naturalesa i propòsit de l'univers* de C. Durang (1999).

El 1997 s'inaugura l'Espai Moma i Alfaro en pren la direcció artística. En aquest període també dirigeix i dissenya l'espai escènic i la il·luminació de tres obres: *Las sillas* de E. Ionesco, per al Teatro de La Abadía, amb José Luis Gómez i Verónica Forqué (1997); *Joan el cendrós*, de Carles Alberola i Roberto García, per a Albena Teatre; *Los hermanos pirracas en nemequitepá* de la Cia. Esteve i Ponce (1998). El 1999 dissenya l'espai escènic de l'obra *Besos*, de Carles Alberola i Roberto García, per a Albena Produccions, i de *Los misterios de la ópera*, de Javier Tomeo, per a Geografías Teatro, peça que també dirigeix.

L'any 2000 codirigeix i dissenya l'espai escènic i la il·luminació, la dramaturgia i interpreta l'obra que li va atorgar més reconeixements, *Nascuts culpables*, basada en un recull d'entrevistes reals realitzades a fills i néts d'antics nazis fetes per P. Sichrovsky per a Moma Teatre. Amb ella obté el Premi de la Crítica Valenciana al Millor Espectacle de la Temporada 1999/2000, el Premi de la Crítica L'Avenç, el Premi a la Millor Direcció Escènica i Millor Espectacle dels Teatres de la Generalitat Valenciana, i el Premi MAX al Millor Espectacle Revelació (2000). Posteriorment, coproduirà aquesta obra amb la companyia basca Tanttaka Teatro, i en fa la versió a l'euskera, *Jaioak Errudun* (2001). En aquesta època, també dirigeix i dissenya l'espai escènic, la il·luminació i la dramaturgia de *Varietés a la cuina*, per a Moma Teatre (2000); *Paraules en Penombra*, de Gonzalo Suárez, conjuntament amb Albena Produccions (2001) i *Incendiaris*, de Max Frisch (2001) i *Les llums*, de Howard Korder (2003) per a Moma Teatre.

També treballa en diverses obres per al Teatre Nacional de Catalunya, dirigint i dissenyant l'espai escènic i la il·luminació de *La caiguda*, d'Albert Camus (2003); *L'escola de les dones*, de Molière, i *Ròmul el Gran*, de Friedrich Dürrenmatt (2005). El 2003 també dissenya la il·luminació de *Lisístrata*, de Carles Santos per a La Nau d'Arts Escèniques de Sagunt. En aquests anys també dirigeix i dissenya l'espai escènic i la llum de dues òperes per a l'Institut Valencià de la Música: *Don Giovanni* (2004) i *Les Noces de Fígaro* (2006), de Lorenzo da Ponte i W. A. Mozart. El 2005 dirigeix i dissenya l'espai escènic i la il·luminació de *La controversia de Valladolid*, de Jean-Claude Carrière, per a Bitó Produccions. L'any següent fa el mateix amb *El portero*, de Harold Pinter, per al Teatro de La Abadía. El 2007 dirigeix i dissenya l'espai escènic i la il·luminació de *Què va passar, Wanouelélé* de Layla Nabulsi (Moma Teatre i Bitó Produccions). Al llarg de la seva carrera, ha estat guardonat amb els Premis de Teatre de la Generalitat Valenciana a la Millor Direcció amb *Càndid* (1996), *Metro* (1995) i *El cas Woyzeck* (1993), amb el qual, també ha obtingut l'accèssit

dels premis ADE (Asociación de Directores de España) i a la Millor Il·luminació amb *Borja-Borgia* (1996), *La lliçó* (1997) i *L'altre* (1998).

Darrerament, com a director, dissenyador escènic i il·luminador ha signat *Tío Vania* d'A. Txékhov per al Centro Dramàtico Nacional i *Macbethladymacbeth* de W. Shakespeare per al Teatro Español (2008); *La Calesera*, de F. Alonso al Teatro de la Zarzuela, i *Traició*, de H. Pinter al Teatre Lliure; *El arte de la comedia*, d'E. de Filippo al Teatro de La Abadía –finalista als premis Max a la millor direcció i millor espectacle i Premi ADE (Asociació de Directors d'Escena)– (2010) i *José K.*, de J. Ortiz. al festival Temporada Alta (2011).

Francesc Orella

últims espectacles teatrals com a actor 2013 *Hedda Gabler*, de H. Ibsen, dir. David Selvas 2012 *Pàtria*, dir. Jordi Casanovas 2010. *Escenes d'un matrimoni/Sarabanda* d'Ingmar Bergman, dir. Marta Angelat. 2009 *Traïció* de Harold Pinter, dir. Carles Alfaro 2008 *Macbethladymacbeth* de William Shakespeare, dir. Carles Alfaro; *Tío Vania* d'Anton Txékhov, dir. Carles Alfaro. 2007 *La nit just abans dels boscos* de Bernard-Marie Koltès, dir. Àlex Rigola. Teatre Lliure/Bitò Produccions; *Un enemigo del pueblo* de Henrik Ibsen, dir. Gerardo Vera. 2006 *Hamlet/La Tempestad* de William Shakespeare, dir. Lluís Pasqual. 2005 *Ròmul el gran* de Friedrich Dürrenmatt, dir. Carles Alfaro. 2004 *El rey se muere* d'Eugène Ionesco, dir. José Luis Gómez. Teatro de La Abadía. 2002/03 *La caiguda-La caída* d'Albert Camus, dir. Carles Alfaro. MOMA Teatre i Teatre Nacional de Catalunya. 1999 *Tot esperant Godot* de Samuel Beckett, dir. Lluís Pasqual. Teatre Lliure. 1998 *Galatea* de Josep M. de Sagarra, dir. Ariel García Valdés. Teatre Nacional de Catalunya; *Morir* de Sergi Belbel, dir. Sergi Belbel. Centre Dramàtic de la Generalitat. 1997 *L'auca del senyor Esteve* de Santiago Rusiñol, dir. Adolfo Marsillach. Teatre Nacional de Catalunya. 1996 *Àngels a Amèrica* de Tony Kushner, dir. Josep M. Flotats. Teatre Nacional de Catalunya; *Maror* de Rodolf Sirera, dir. Joan Lluís Bozzo. Centre Dramàtic de la Generalitat; *De poble en poble* de Peter Handke, dir. Joan Ollé. Grec 96. 1995 *Els bandits* de Frederick Von Schiller, dir. Lluís Homar. Teatre Lliure. 1994 *El zoo de cristal* de Tennessee Williams, dir. Mario Gas. FAGOT i OMT. 1993 *Roberto Zucco* de Bernard-Marie Koltès, dir. Lluís Pasqual. Teatre Lliure. 1992/93 *Asdrúbila* de Carles Santos, dir. Carles Santos i Pere Portabella. OCSA.

en televisió ha participat en *Infidels*, *Zoo*, *Porca Misèria*, *De Moda* i *Temps de silenci* (TV3).

Ferran Carvajal

últims espectacles teatrals com a actor **2011** *La nostra classe*, dir. Carme Portaceli. **2010** *El berenar d'Ulisses*, d'Enric Nolla, dir. Magda Puyo. **2009** *Alícia*, dramaturgia i direcció Carlota Subirós; *Antílops*, de Henning Mankel, dir. Magda Puyo. **2007** *European House*, d'Àlex Rigola. **2006** *Sta. Joana dels escorxadors*, de B. Brecht, dir. Àlex Rigola; *Who is P...?* sobre *TEOREMA* de Pier Paolo Passolini, dir. David Selvas. **2004-2005** *El beso de la mujer araña*, dir. Manuel Dueso. **2004** *Calígula*, d'Albert Camus, dir. Ramon Simó. **2003** *Romeo y Julieta*, de W. Shakespeare, dir. Josep M. Mestres. **2002** *Juli Cèsar* de, W. Shakespeare, dir. Àlex Rigola. Gira internacional **2001** *Unes polarïods explicites*, de M. Ravenhill, dir. Josep M. Mestres. **2000** *Desvínculos*, dramaturgia i direcció Marta Galán. La Vuelta Teatro; *Paradise*, Cia. General Elèctrica d'Espectacles. **últims espectacles de dansa** **2011** *Amatí*. Documental d'Elisabet Prandi. Coreografia i interpretació. **2008** *Goldberg*, ballarí, direcció i coreografia. **2006** *Sta. Joana dels escorxadors*, Gira'06. dir. Àlex Rigola.

en cinema **2011** *Psychophony*, de Xavier Berraondo. **2008** *Estigmas*, d'Adan Aliaga. **2008** *El enigma jácomo*, tvmovie dir. Joan Marimon. **2006** *El caso de la novia dividida* tvmovie, dir. Joan Marimon; *El coronel Macià*, de Josep M. Forn. **2005** *La carta*, de David Márquez. **1998** *Viaje a la luna*, de Frederic Amat. **1996** *Desamor*, de Javier Domingo; *El ascensor*, de Marc Grau.

en televisió **2009** *Infidels*. TV3. **2007/2009** *El cor de la ciutat*. TV3. **2006** *Génesis (en la mente del asesino)*, Canal Cuatro. *Hospital Central*. Tele 5. **2000-2005** *El cor de la ciutat*, TV3. Premi Especial de l'Associació Professional Espanyola d'Informadors de Premsa, Radio i Televisió APEI-CATALUNYA. **1999** *Nissaga l'herència*. TV3, dir. Sílvia Quer.